

HOE realiseer je speelvriendelijke steden?

Er zijn steeds meer kinderen in Nederland met bewegingsarmoede en overgewicht. Het is daarom van belang om kinderen te stimuleren en te motiveren om meer te gaan bewegen. Een manier om dit te bereiken, is om ervoor te zorgen dat kinderen meer buitenspelen. Welke factoren beïnvloeden echter het buitenspelen? Het lectoraat GLSO doet hier met een groot aantal andere partijen onderzoek naar.

Dat kinderen buitenspelen is allang niet meer zo vanzelfsprekend als vroeger. En dat is jammer, want buitenspelen stimuleert onder andere de persoonlijke ontwikkeling van kinderen: al spelend kunnen ze verschillende motorische, sociale en cognitieve vaardigheden aanleren. Daarnaast heeft buitenspelen een positief effect op de gezondheid doordat kinderen buiten veel actiever zijn dan binnen en doordat ze daar in aanraking komen met de frisse buitenlucht. Maar bovenal is buitenspelen ook gewoon leuk. Het maakt kinderen gelukkiger.

Minder tijd buiten

Door diverse maatschappelijke en stedelijke ontwikkelingen is de tijd die kinderen buiten spelend doorbrengen flink afgenomen. Buitenspelen krijgt bijvoorbeeld steeds meer concurrentie van de speelmogelijkheden binnenshuis, zoals de tv, spelcomputer of tablet. Ook door de verdichting van onze steden en het toenemend autoverkeer ontstaat er steeds minder ruimte om te spelen.

Meer kennis nodig

Om in te kunnen spelen op de voordelen van buitenspelen, is het van belang om meer kennis te krijgen over de factoren die het buitenspelen beïnvloeden. De Haagse doet daarom onderzoek in Delft (Tanthof), Den Haag (Morgenstond) en Amsterdam (Kolenkitbuurt/Overtoomse Veld) in samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam en de drie gemeenten. Door samen met kinderen op onderzoek uit te gaan, willen we als onderzoekers en gemeenten antwoord geven op de vraag welke factoren een bijdrage leveren aan het vergroten van de speelduur en het speelplezier

van basisschoolkinderen. Kennis die er nu simpelweg te weinig is: "Er wordt weinig geëvalueerd in gemeenteland. Er vinden geen onderzoeken plaats op speellocaties. Eigenlijk alleen bij problemen of overlast wordt er ingegrepen", aldus een van de Haagse ambtenaren. Daardoor blijft het onduidelijk of onze openbare ruimte voldoet aan de speelbehoeften van kinderen. Daarbij is het van belang om niet alleen naar speeltuinen en schoolpleinen te kijken, maar ook naar de stoep, bosjes en andere restruimten, omdat dit ook belangrijke speelplekken zijn voor kinderen. Of, zoals een gemeenteambtenaar uit Delft benadrukt: "Een speeltoestel geeft vijftien minuten speelplezier, maar daarna willen kinderen gaan rommelen in het groen en op de straat."

Jongens en meisjes

Een veel gebruikte onderzoeksmethode bij dit thema zijn vragenlijsten waarin kinderen kunnen aangeven wat zij *theoretisch* graag zouden willen doen of vragenlijsten waarin ouders het speelgedrag van hun kinderen moeten inschatten. Als onderzoekers vinden wij het echter interessanter om door andere observaties inzicht te krijgen waar en welke kinderen *daadwerkelijk* buitenspelen. Daar komen verrassende resultaten uit naar voren. Zo zien we een relatie tussen leeftijd en geslacht. Voor jongere kinderen (tussen de nul en acht jaar oud) zagen we een vergelijkbaar aantal jongens en meisjes buiten spelen. Echter, op oudere leeftijd (van negen tot twaalf jaar) zijn driekwart van de spelende kinderen jongens en maar een kwart meisjes. Dus, meisjes lijken al op relatief jonge leeftijd minder vaak buiten te spelen dan jongens.

“ Zijn er straks nog wel voldoende en aantrekkelijke speelgebieden nabij de woning en is het comfortabel en veilig om daarnaartoe te gaan en daar te verblijven? ”

Gemeenteambtenaar Amsterdam

Ontmoeten

Ook valt op dat de kinderen door de hele buurt heen spelen. Een derde van de kinderen kwamen we tegen in speeltuinen, waarbij overigens lang niet alle speeltuinen even populair zijn. Tegelijkertijd speelt ook een groot gedeelte van de kinderen op de stoep of straat. Ook opvallend is dat het grootste deel van de kinderen helemaal niet actief aan het spelen is, maar aan het relaxen, rondhangen, zitten, toekijken of aan het praten met andere kinderen. Buiten zijn heeft voor kinderen dus ook te maken met het ontmoeten van vriendjes en vriendinnetjes.

Meer inzicht door onderzoek

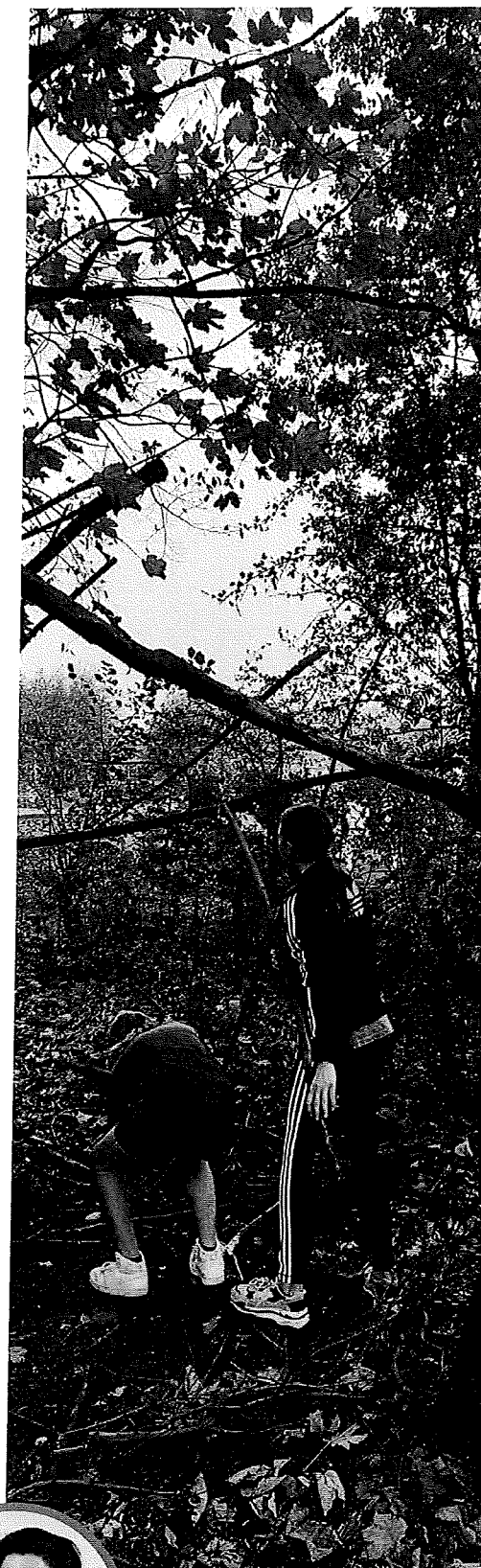
Door onze observaties leren we veel meer over het speelgedrag van kinderen in stadswijken. Wat ook nuttige informatie oplevert voor gemeenten: “Zeker bij de aanpak en verdichting van onze ontwikkelbuurten is het van belang om beter te begrijpen hoe de kinderen nu spelen om daar vervolgens bij onze toekomstplannen rekening mee te houden”, aldus een stedenbouwkundige ontwerper uit Amsterdam.

Wandelen door de wijk

In het voorjaar en de zomer van 2023 gaan we met verschillende kinderen in gesprek om zo meer inzicht te krijgen waarom ze wel of niet buitenspelen en hoe zij verschillende speelplekken beleven en ervaren. Dit doen we aan de hand van foto's die ze zelf hebben genomen op hun favoriete en minder leuke speelplekken. Ook gaan we wandelingen door de wijk maken waarbij de kinderen de route bepalen, verhalen vertellen en bevraagd worden over hun leefomgeving. Door gebruik te maken van foto's en wandelingen kunnen ook de kinderen die schriftelijk of verbaal minder sterk zijn hun ervaringen en meningen met ons delen.

Instrumenten voor beleid

Al deze inzichten vergelijken we het komende jaar met de ideeën en huidige beleidsinstrumenten van de drie betrokken gemeenten. Waar sluiten beleidsinstrumenten aan op het kinderperspectief en waar is verbetering mogelijk? Op basis van die analyse reiken we verschillende handvatten aan voor het ontwerpen, programmeren en beheren van speelvriendelijke steden.

Gerben Helleman

Karlijn Sporrel

Meer weten?

Meer weten of op de hoogte blijven van dit onderzoek? Stuur een e-mail naar: Gerben Helleman (g.helleman@hhs.nl) of Karlijn Sporrel (k.sporrel@hhs.nl).

project 'Speelvriendelijke steden' bij De Haagse